

Finansdepartementet
Dnr Fi 2018/02431
103 33 Stockholm

Remissvar på Huvud- samt delbetänkande från Tillitsdelegationen; Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47) samt En lärande tillsyn (SOU 2018:48)

Famna är riksorganisationen för idéburen välfärd. Vi har för närvarande ca 80 medlemmar och de största är Ersta diakoni, Bräcke diakoni, Stockholms Stadsmission, Stockholms Sjukhem och Stiftelsen Stora Sköndal. Därutöver har vi många andra välkända medlemmar och välrenommerade aktörer som länge erbjudit medborgare och medmänniskor sociala tjänster, kvalificerad vård och individuell omsorg utan vinstsyfte.

Vår äldsta medlem (Stiftelsen Danvikshem) startade för 450 år sedan, men mera typiskt är att verksamheterna har bortåt 100 år eller mer på nacken, t ex Stadsmissionerna som finns i alla större städer i vårt land. Bland verksamheter som tillkommit på senare tid finns till exempel tjej- och kvinnojourer, boenden för ensamkommande flyktingbarn, HVB-hem, äldreboenden och arbetsintegrerande sociala företag. Idéburna organisationer har ofta växt fram när man sett brister och behov som det offentliga inte kunnat lösa eller möta. Innovation och nytänkande är starka drivkrafter bakom idéburen verksamhet.

En sammanfattning av Famnas ställningstaganden

Tillitsdelegationens arbete har varit mycket intressant att följa. Delegationens ansats att inkludera idéburen sektor i referensgrupp samt följa ett IOP är bra för slutsatser och förslag i betänkanden. Flera av de ansatser och förslag som lyfts fram berör våra medlemmars vardag och skulle, om de fullföljdes, kunna bidra till en fortsatt positiv utveckling av svensk välfärd i samverkan mellan flera utförare och med medarbetares kompetens och drivkrafter i centrum.

För Tillitsdelegationen har det varit naturligt att inkludera idéburna aktörer och exempel. Famna erfar dock att så inte alltid är fallet bland beslutsfattare och beställare i offentlig sektor varför det hade varit önskvärt med ett sådant uppdrag i rekommendationer/ förslag. Famna vill betona att det i uppbyggnaden av tillitsbaserad styrning behövs en kontinuerlig samverkan, på flera olika nivåer, med idéburen sektor.

Betänkandet lyfter fram det tillitsbaserade ledarskapet, vilket för idéburna verksamheter är en central fråga som våra medlemmar har ett naturligt fokus på. Famna har sen många år inom ramen för Värdeforum arbetat aktivt med kvalitets- och förbättringskunskap på mikronivå, i det nära mötet mellan personal och den/de människor som verksamheten finns till för. Dessa arbeten bygger på all personals möjlighet och förutsättningar att bli medskapande i kvalitetsarbetet med personen i centrum. Värdeforum har med stöd från Socialstyrelsen kunnat spridas till idéburen, privat och offentlig sektor och vi tror den skulle kunna spridas till fler inom ramen för förslaget 7.2 där Statskontoret i samverkan med SKL föreslås utveckla stödmaterial om värdegrund. Famna är gärna med och bidrar med kunskap avseende detta framöver.

Famna är överlag positiva till fortsatta försök att utveckla den tillitsbaserade styrningen som lyfts i förslagen under rubrik 7.5 bland annat "Håll ersättningsmodellen så tydlig som möjligt" samt 7.6 som handlar om att göra nya försök och använda nya metoder/ modeller för ersättning och tillitsbaserad styrning, SOU 2018:47. Famna har som ambitiöst mål, med uppmuntran från ett brett politiskt spektrum, att medverka till att den idéburna sektorn växer. För detta behövs nya sätt för samverkan. I det nationella arbetet på olika beslutande nivåer bör det således vara aktuellt och naturligt att samverka med idéburen sektor ingår.

Förslagen i SOU 2018:48 är genomgripande bra och viktiga och vi delar till fullo utredningens förslag.

Författningsförslag

Famna ställer sig bakom förslagen men har några ytterligare kommentarer utöver ovan;

1.1 Förslag till ändring i skollagen

Famna ställer sig bakom förslaget, som går i den huvudriktning vi vill se.

1.3 Förslag till ändring i patientsäkerhetslagen

Famna ser positivt på denna ändring. Patientsäkerhetsarbetet är viktigt och alltid centralt i verksamheternas kvalitetsarbete men det finns fler frågor som är viktiga för att patienten skall uppleva bästa möjliga vård- och omsorg.

SOU 2018:47 Kapitel 7 – Slutsatser, förslag och rekommendationer

I förslagen betonas en generell kompetenshöjning hos regeringen avseende förmåga till styrning av välfärdssektorn. Vi vill betona att man i det arbetet bör inkludera hur man i den styrningen hittar former för att sprida kunskap om samverkan med idéburna organisationer, inte endast ”i nära samarbete med representanter för kommuner och landsting”.

Famna instämmer i beskrivningen av de riktade statsbidragens nackdelar, och i rekommendationen att huvudprincipen bör vara generella bidrag. Vi vill dessutom tillägga att när riktade statsbidrag utbetalas för särskilda satsningar i kommuner och landsting, den idéburna sektorns aktörer inom det relevanta fältet ofta glöms bort, vilket representerar ytterligare ett effektivitetsbortfall att lägga till listan över nackdelar på sidan 308. Ingenting garanterar att idéburna aktörer skulle få sin del av kakan om man går över till mer generella bidrag, utan återigen det handlar om att finna former för samverkan där den idéburna sektorn ses om en självklar partner och aktör i välfärden.

Forskningsansatsen i betänkandet är bra, det är viktigt med den verksamhetsnära forskningen. Famna vill särskilt betona möjligheten för idéburen sektor att medverka och söka finansiering för denna typ av forskning.

I betänkandet lyfts ett flertal rekommendationer som riktar sig till kommun och landstingsledningar. Vi instämmer i de flesta och vi vill i sammanhanget betona vikten av att idéburna verksamheter bjuds in till samverkan och får möjlighet att delta i och bidra till det kollegiala lärandet, samt vara med och påverka så att förutsättningarna är realistiska för kompetensutveckling, ledarskap och medarbetarskap.

SOU 2018:48 Kapitel 7 Förslag för en lärande tillsyn

Detta delbetänkande är som helhet ett positivt tillskott till Tillitsdelegationens arbete. En situations- och verksamhetsanpassad tillsyn som inte bara har en kontrollerande men också en utvecklande funktion tror vi gagnar den enskilda individen. Famna är övertygad om att den idéburna sektorn kan vara med och bidra i detta arbete.

Konsekvensanalys, Genomförande och ikraftträdande samt författningskommentarer

Famna har inget ytterligare att anföra utöver de invändningar och argument som presenteras i våra kommentarer till övriga kapitel i betänkandet.

På Famnas vägnar

Ulrika Stuart Hamilton
Generalsekreterare